

Lees Drentse Vogels

Drentse Vogels is het tijdschrift (of moeten we zeggen: jaarboek) van de Werkgroep Avifauna Drenthe. Nummer 13, verschenen eind december 2000, is 106 pagina's dik en bevat vele artikelen die ook buiten Drenthe van belang zijn om gelezen te worden. Voorbeelden zijn artikelen over de toekomst van de Grutto, trefkans van Ransuilen bij inventarisatie, trends en broedbiologie van Bosuilen, predatie door vossen op Oeverzwaluwen en provinciedekkende telling van Paapjes.

Drentse Vogels 13 is te bestellen bij J. de Vries, Prins Bernhardlaan 9, 9751 BJ Haren (050-5346339) door overmaking van f 15,- op giro 3870292 t.n.v. penningmeester WAD te Haren.

Vliegende deur

Martijn de Jonge heeft een mooi uitgegeven boekje gemaakt met feiten en wetenswaardigheden over de Zeearend in Nederland en Europa (ISBN 90-804760-3-X). Onderwerpen als prooi-keus en jachtmethoden, vervolging en herintroductieprojecten passeren op prettig leesbare wijze de revue, net als tips voor het bekijken van Zeearenden en enkele mini-reportages uit het leven van onderzoekers en fotografen.

Het 48 pagina's dikke boekje, rijkelijk voorzien van foto's van de auteur, kan worden aangeschaft door overmaking van slechts f 8,50 (incl. verzendkosten) o.v.v. 'Zeearend' op giro 532846 van Werkgroep Roofvogels Nederland, Appelscha.

Hoeveel ganzen overwinteren er in Nederland?

Het afgelopen winterseizoen stonden ganzen volop in de belangstelling in de media. Vooral de gevolgen van het stopzetten van de jacht werden breed uitgemeten. "Nog nooit overwinterden hier zoveel ganzen", of iets van vergelijkbare strekking luidde meestal de krantenkop. Om 'miljoenen' vogels zou het gaan. Hoeveel ganzen er in Nederland overwinteren is vanaf 1974/75 tamelijk nauwkeurig bekend. In de onderstaande figuur is per seizoen het aantal waargenomen ganzen in januari weergegeven. Dit is de maand dat van de meeste soorten het seizoensmaximum wordt vastgesteld en doorgaans de grootste aantallen in ons land verblijven. Zoals bekend is het aantal ganzen (en andere watervogels) in de afgelopen decennia sterk toegenomen onder invloed van het toegenomen voedselaanbod in de winter, beschermingsmaatregelen en mogelijke verschuivingen in overwinteringsgebieden. In de jaren zeventig overwinterden bij ons hooguit 330.000 ganzen. In de loop van de jaren tachtig groeide dit aantal tot 730.000 en in januari 1996 werden voor het eerst meer dan 1 miljoen vogels geteld. Dit aantal handhaafde zich in 1997 en 1999 (1,1 miljoen), maar viel in 1998 tijdelijk terug naar 900.000. Het aantal ganzen wat Nederland aandoet is in werkelijkheid natuurlijk groter, omdat doortrek niet in de januari-aantallen tot uiting komt. Kijken we alleen al naar de gesommeerde seizoensmaxima, dan liggen die tegenwoordig gemiddeld zo'n 10-15% boven het aantal wat in januari in ons land zit. Grote sprongen maakte de winterpopulatie vooral onder invloed van streng winterweer in januari 1986, 1996 en 1997. In dergelijke winters krijgen we te maken met vogels die normaliter ten oosten van ons land blijven overwinteren, en door vorst en sneeuw uitwijken naar het Noordzee-gebied. Zo werden in januari 1996 en 1997 meer dan 600.000 Kolganzen geteld, terwijl in 'normale' winters hooguit 500.000 in ons land overwinteren. Opmerkelijk genoeg werden ook in 1998/99 grote aantallen ganzen in Nederland geteld, hoewel toen in het geheel geen sprake was van een strenge winter. Wel was er in dat seizoen

in december een korte periode van strenge vorst en hevige sneeuwval juist ten oosten van het land. Dat leidde tot een influx van oostelijke overwintelaars, die hier bovendien een rijk voedselaanbod aantreffen omdat het natte najaar van 1998 de oogst van aardappelen en suikerbieten grotendeels deed mislukken. Grote concentraties ganzen waren hierdoor tot ver in de winter aan te treffen in de akkerbouwgebieden.

Ook in het afgelopen winterseizoen is diverse malen sprake geweest van korte perioden van strenge vorst en sneeuw in Duitsland en Polen. Voorlopige impressies uit de binnengekomen telformulieren wijzen vooralsnog echter niet op buitengewoon grote aantallen. Opmerkelijk was ook dat vrijwel alle arctisch broedende soorten met weinig jongen uit de broedgebieden terugkeerden. Vooral Kleine Rietgans en Kolgans behaalden buitengewoon slechte broedresultaten (<10% eerstejaars), terwijl het broedseizoen voor Rotganzen geheel mislukte. In het komende nummer van SOVON-Nieuws volgt een overzicht van de eerste telformulieren uit het seizoen 1999/2000.

Kees Koffijberg

Figuur 1: Aantal overwinterende ganzen in Nederland (januari-aantallen) vanaf 1974/75.

